

Republika Srbija
VRHOVNI KASACIONI SUD
Prev 409/10
03.03.2011. godina
Beograd

Vrhovni kasacioni sud u veću sastavljenom od sudija: Stojana Jokića, predsednika veća, Mihaila Rulića i Vide Petrović-Škero, članova veća, u privrednom sporu po tužbi tužioca S.N.L. iz B., ..., koga zastupa punomoćnik V.J., advokat iz Advokatske kancelarije I. iz B., ul. ..., protiv tuženih PD A.I.T. d.o.o. B. - O., ul. ..., koga zastupa punomoćnik Z.S. advokat iz B., ..., GP G. d.o.o. iz B., ul. ..., koga zastupa punomoćnik B.M.D., advokat iz B., ul. ..., radi utvrđenja, predaje stvari i isplate 560.000,00 evra, odlučujući o reviziji tužioca izjavljenoj protiv presude Višeg trgovinskog suda u Beogradu Pž. br. 7613/09 od 26.11.2009. godine, u sednici veća održanoj dana 3.3.2011. godine, doneo je

R E Š E N J E

UKIDAJU SE, presuda Višeg trgovinskog suda u Beogradu Pž. br. 7613/09 od 26.11.2009. godine i presuda Trgovinskog suda u Beogradu P. br. ... od 16.6.2009. godine i predmet ustupa Privrednom sudu u Beogradu na ponovno suđenje.

O b r a z l o ž e n j e

Trgovinski sud u Beogradu je presudom P. br. ... od 16.6.2009. godine, presudio:

„I Odbija se predlog drugotuženog za prekid parničnog postupka.

II Odbija se kao neosnovan tužbeni zahtev tužioca S.N.L. iz B., ..., u delu kojim je tražio da sud utvrdi da je tužilac isključivi vlasnik autokranova i to:

- 9143 DEMAG tip AS 205, godina proizvodnje 1997, serijski broj 75174, broj šasije W09309448VZM10174.

- 391 KRUPP KMK 2025, tip KMK 2025, godina proizvodnje 1992, serijski broj 20257008, broj šasije W09025270NWK20008.

- 451 KRUPP KMK 2025, tip KMK 2025, godina proizvodnje 1992, serijski broj 20257003, broj šasije W09025270NWK20003, i

Prev 409/10

-2-

- 391 KRUPP KMK 2025, tip KMK 2025, godina proizvodnje 1992, serijski broj 20257307, broj šasije W0925273NWK200078.

III Usvaja se tužbeni zahtev tužioca u delu kojim je tražio da sud obaveže prvotuženog PD A.I.T. d.o.o. B., da tužiocu vrati autokranove i to:

- 9143 DEMAG tip AS 205, godina proizvodnje 1997, serijski broj 75174, broj šasije W09309448VZM10174.

- 391 KRUPP KMK 2025, tip KMK 2025, godina proizvodnje 1992, serijski broj 20257008, broj šasije W09025270NWK20008.

- 451 KRUPP KMK 2025, tip KMK 2025, godina proizvodnje 1992, serijski broj 20257003, broj šasije W09025270NWK20003, i

- 391 KRUPP KMK 2025, tip KMK 2025, godina proizvodnje 1992, serijski broj 20257307, broj šasije W0925273NWK200078.

u roku od 8 dana od dana pravnosnažnosti presude, a da u slučaju nemogućnosti povraćaja navedenih autokranova tužiocu isplati iznos od 560.000,00 eura sa kamatom po stopi koju određuje Evropska centralna banka za valutu eur, počev od dana utuženja do konačne isplate u dinarskoj protivvrednosti po srednjem kursu NBS na dan isplate, u roku od 8 dana od dana pravnosnažnosti presude.

U Odbijanju neosnovan tužbeni zahtev tužioca S.N.L. iz B., ..., u delu kojim je tražio da sud utvrdi da je tužilac isključivi vlasnik autokranova i to:

IV Odbija se kao neosnovan tužbeni zahtev tužioca u delu kojim je tražio da sud obaveze drugotuženog GP G. d.o.o. B., da tužiocu vrati autokranove i to:

- 9143 DEMAG tip AS 205, godina proizvodnje 1997, serijski broj 75174, broj šasije W09309448VZM10174.

- 391 KRUPP KMK 2025, tip KMK 2025, godina proizvodnje 1992, serijski broj 20257008, broj šasije W09025270NWK20008.

- 451 KRUPP KMK 2025, tip KMK 2025, godina proizvodnje 1992, serijski broj 20257003, broj šasije W09025270NWK20003, i

- 391 KRUPP KMK 2025, tip KMK 2025, godina proizvodnje 1992, serijski broj 20257307, broj šasije W0925273NWK200078.

u roku od 8 dana od dana pravnosnažnosti presude, a da u slučaju nemogućnosti povraćaja navedenih autokranova tužiocu isplati iznos od 560.000,00 eura, sa kamatom po stopi koju određuje Evropska centralna banka za valutu eur, počev od dana utuženja do konačne isplate, u dinarskoj protivvrednosti po srednjem kursu NBS na dan isplate, u roku od 8 dana od dana prijema pravnosnažnosti presude.

V Obavezuje se tužilac da drugotuženom, na ime troškova parničnog postupka isplati iznos od 554.000,00 dinara u roku od 8 dana od dana pravnosnažnosti presude.

VI Obavezuje se prvotuženi da tužiocu na ime troškova parničnog postupka isplati iznos od 1.078.300,00 dinara, u roku od 8 dana od dana pravnosnažnosti presude.“

Prev 409/10

-3-

Presudom Višeg trgovinskog suda u Beogradu Pž. br. 7613/09 od 26.11.2009. godine odlučeno je o žalbi tužioca i prvotuženog i presuđeno:

„I Odbija se žalba tužioca kao neosnovana pa se potvrđuje presuda Trgovinskog suda u Beogradu XVII P. ... od 16.6.2009. godine u stavu II, IV i V izreke.

II Preinačava se navedena presuda u stavu III i VI izreke i presuđuje:

Odbija se kao neosnovan tužbeni zahtev tužioca u delu kojim je tražio da se obaveže prvotuženi PD A.I.T. d.o.o. B., ul. ..., da tužiocu vrati autokranove i to:

- 9143 DEMAG tip AS 205, godina proizvodnje 1997, serijski broj 75174, broj šasije W09309448VZM10174.

- 391 KRUPP KMK 2025, tip KMK 2025, godina proizvodnje 1992, serijski broj 20257008, broj šasije W09025270NWK20008.

- 451 KRUPP KMK 2025, tip KMK 2025, godina proizvodnje 1992, serijski broj 20257003, broj šasije W09025270NWK20003, i

- 391 KRUPP KMK 2025, tip KMK 2025, godina proizvodnje 1992, serijski broj 20257307, broj šasije W0925273NWK200078, u roku od 8 dana od dana pravnosnažnosti presude, a da u slučaju nemogućnosti povraćaja navedenih autokranova tužiocu isplati iznos od 560.000,00 eura sa kamatom po stopi koju određuje Evropska centralna banka za valutu eur, počev od dana utuženja do konačne isplate u dinarskoj protivvrednosti po srednjem kursu NBS na dan isplate, u roku od 8 dana od dana pravnosnažnosti presude, kao i da se obaveže prvotuženi da tužiocu, na ime troškova parničnog postupka isplati iznos od 1.078.300,00 dinara, u roku od 8 dana od dana pravnosnažnosti presude.

Obavezuje se tužilac da prvotuženom na ime troškova parničnog postupka isplati iznos od 587.000,00 dinara u roku od 8 dana od dana pravnosnažnosti presude.“

Protiv drugostepene presude tužilac izjavljuje blagovremenu i dozvoljenu reviziju. Reviziju izjavljuje zbog bitne povrede ZPP i pogrešne primene materijalnog prava.

Prvotuženi podnosi odgovor na reviziju tužioca, spori revizijske razloge, predlaže da se revizija kao neosnovana odbije, a tužilac obaveže na troškove odgovora na reviziju koje opredeljuje.

Drugotuženi ne podnosi odgovor na reviziju tužioca, a Republički javni tužilac se o izjavljenoj reviziji nije izjasnio.

Revizijski sud je ispitao reviziju na način propisan članom 399. ZPP, i odlučio kao u izreci rešenja iz sledećih razloga:

Prev 409/10

-4-

Revizija tužioca je osnovana.

U postupku nisu učinjene bitna povrede iz člana 361. stav 2. tačka 9. ZPP na koju se u revizijskom postupku pazi po službenoj dužnosti. Prvostepena presuda zahvaćena je bitnom povredom iz člana 361. stav 2. tačka 12. ZPP. Razlozi dati za odlučivanje o tužbenom zahtevu su nejasni, a i protivrečni i o bitnim činjenicama postoji protuvurečnost između onoga što se u razlozima presude navodi, o sadržini isprava i samih tih isprava. Na tim ispravama je odlučeno o zahtevu za utvrđenje prava svojine na predmetnim autokranovima, pogrešnim zaključivanjem da iz njih jasno ne proizilazi pravo svojine tužioca. Drugostepeni sud ne sankcioniše pomenutu bitnu povredu učinjenu u prvostepenom postupku, žalbene razloge ne ispituje na način propisan članom 372. stav 2. niti ih ceni na način propisan članom 382. stav 1. ZPP. Time čini i bitnu povredu iz člana 398. stav 1. tačka 2. ZPP učinjenu u drugostepenom postupku a u vezi sa članom 361. stav 1, a u vezi sa članom 372. stav 2. i članom 382. stav 1. ZPP.

Učinjene bitne povrede ZPP-a predstavljaju procesni osnov za ukidanje nižestepenih presuda propisan u članu 406. stav 1. ZPP.

Nižestepeni sudovi pravnosnažno odbijaju deo tužbenog zahteva za utvrđenje da je tužilac isključivi vlasnik predmetnih autokranova. Odbijanje tužbenog zahteva zasnivaju na tvrdnji da je tužilac propustio da dokaže tu činjenicu, jer je na te okolnosti predložio dokazivanje čitanjem nedovoljno vidljivih fotokopija isprava prevedenih na srpski sa engleskog. Međutim, iz stanja iz spisa proizilazi da tu činjenicu tuženi nisu ni sporili. Ona proizilazi iz ugovora o zakupu od 9.12.2004. godine, a potom iz ugovora o kupoprodaji od 19.1.2005. godine. U oba ugovora tužilac se pojavljuje kao vlasnik. U prvom ugovoru kao vlasnik zakupac, a u drugom kao vlasnik prodavac. Isprave u spisu nisu cenjene na propisan način i u skladu sa članom 8. ZPP i u skladu sa neosporavanim stanjem. Takav pristup rezultiran je neosnovanim odbijanjem tužbenog zahteva za utvrđenje prava svojine na predmetnim autokranovima. Pritom se ukazuje da je prvostepeni sud bio dužan da pozove tužioca da dostavi jasne fotokopije isprava o vlasništvu na autokranovima ukoliko je smatrao da su priložene isprave nedovoljno vidljive i čitke.

Za sada pogrešno odlučivanje o zahtevu tužioca za utvrđenje prava svojine na predmetnim autokranovima, rezultirano je i pogrešnim odlučivanjem o obavezi prvotuzenog da predmetne kranove vrati tužiocu. To zbog toga što ukoliko je tužilac vlasnik autokranova kao što tvrdi, onda pravo na vraćanje može da traži po članu 37. Zakona o osnovama svojinsko-pravnih odnosa, tj. reivindikacionom tužbom. Za usvajanje tužbenog zahteva za vraćanje stvari vlasniku potrebno je da vlasnik pruži dokaze na okolnosti vlasništva, potom da ne postoji ili da je prestao da postoji pravni osnov za držanje stvari u Prev 409/10

-5-

posedu držaoca i da je držalac od koga se stvar traži u posedu stvari. Iz stanja u spisu proizilazi da je u posedu stvari drugotuzeni kao kupac autokranova od stane prvotuzenog kao prodavca. To podrazumeva da nakon utvrđenja bitnih činjenica za odlučivanje o zahtevu za predaju kranova, a one su da li je tužilac vlasnik kranova ili nije, gde se i kod kojeg tuženog kranovi nalaze i po kom osnovu, treba odlučiti pravilnom primenom materijalnog prava. Ako je tužilac vlasnik, onda treba odlučiti prema članu 37. Zakona o osnovama svojinsko-pravnih odnosa. Pritom se napominje da oba tužena ne mogu biti obavezana na vraćanje kranova. Obavezan može biti samo tuženi koji u posedu drži predmetne kranove. Stoga, prvotuzeni nije mogao biti obavezan da predmetne autokranove preda u posed tužiocu. Tako doneta izvršna isprava nema uporište u činjenicama i zakonu i neizvršiva je onako kako glasi. Zbog toga i sam tužilac u revizijskom predlogu predlaže da se nižestepene presude ukinu i u ovom delu izražavajući takvim predlogom pravni interes da se iz pravnog saobraćaja ukloni izvršna isprava koja se ne može izvršiti na način kako glasi.

Primećuje se da je nedovoljno jasan i neopredeljen deo tužbenog zahteva kojim se od tuženih traži da u slučaju nemogućnosti predaje autokranova isplate dinarsku protivvrednost od 560.000,00 evra. Tužilac treba tačno da se izjasni kakva je procesno-pravna priroda ovog zahteva. Da li je to eventualni zahtev, alternativni zahtev ili možda facultes alternativa iz člana 332. ZPP i u zavisnosti od procesne prirode zahteva da ga jasno opredeli i upodobi procesnom i materijalnom pravu i ukoliko je to eventualni ili alternativni zahtev da pruži dokaze na okolnosti zašto i po kom osnovu traži isplatu tog iznosa. To podrazumeva da treba da pruži dokaze na okolnosti da je cena autokranova 560.000,00 evra i da se izjasni da li mu je prvotuzeni iz poslovnog odnosa predaje kranova vršio neka plaćanja, a ako jeste u kom iznosu i po kom pravnom osnovu.

Drugostepeni sud uvažava žalbu prvotuzenog, preinačuje prvostepenu presudu u delu usvojenog tužbenog zahteva prema drugotuzenom (stav 3. izreke prvostepene presude) i kao neosnovan odbija tužbeni zahtev tužioca prema drugotuzenom. Drugostepeni sud izražava pravni stav da je drugotuzeni kao savestan kupac i sticalac autokranove kupio od prvotuzenog kao prodavca kome su kranovi dati u državinu i da su za to sticanje bili ispunjeni uslovi iz člana 31. Zakona o osnovama svojinsko-pravnih odnosa.

Tužilac je u osnovanim revizijskim razlozima osporio izraženi drugostepeni stav na kome zasniva odbijanje tužbenog zahteva prema drugotuzenom. U tim razlozima ukazuje da se savesnost drugotuzenog kao kupca dovodi u sumnju samom činjenicom što mu je prikazan ugovor od 19.1.2005. godine u kome se ne pominje cena niti bilo kakvi elementi na osnovu kojih bi se cena odredila, te da osnovna delatnost prvotuzenog nije prodaja autokranova, već delatnost iz šifre delatnosti 28110- proizvodnja metalnih konstrukcija i drugih konstrukcija. Pritom ukazuje da i cena po kojoj je prvotuzeni drugotuzenom prodao predmetne autokranove čini

drugotuženog nesavesnim

Prev 409/10

-6-

kupcem. Drugostepeni sud je dao razloge za odbijanje tužbenog zahteva prema drugotuženom iznoseći činjenice na osnovu kojih su ispunjeni uslovi za sticanje prava svojine na osnovu člana 31. Zakona o osnovama svojinsko-pravnih odnosa. Međutim, te činjenice prvostepeni sud nije uopšte utvrđivao. Njih samoinicijativno utvrđuje drugostepeni sud i na osnovu tako samoinicijativno utvrđenih činjenica u drugostepenom postupku bez otvaranja rasprave zaključuje da je žalba tužioca neosnovana i da je drugotuženi svojinu stekao od nevlasnika po članu 31. pomenutog zakona. Prvostepeni sud je tužbeni zahtev prema drugotuženom odbio sa sasvim drugih razloga, sa razloga što tužilac nije dokazao da je vlasnik stvari i da drugotuženi kao držalac stvari ima pravo na državinsku zaštitu u smislu člana 75. Zakona o osnovama svojinsko-pravnih odnosa.

Sledom rečenog, za pravilno odlučivanje o tužbenom zahtevu i pravilnu primenu prava na materijalno-pravni odnos stranaka treba utvrditi na nesumnjiv način da li je tužilac vlasnik predmetnih autokranova, na osnovu kog pravnog posla su autokranovi uvezeni, ko se u carinskim ispravama evidentira kao vlasnik i izvoznik autokranova, pravnu prirodu poslovnog odnosa tužioca i prvotuženog, po kom pravnom osnovu je prvotuženi prodao drugotuženom autokranove, da li je za tu prodaju bio ovlašćen, da li je mogao da je izvrši u svojstvu legitimnog prodavca, koja cena je autokranova bila na tržištu u vreme zaključene prodaje, po kojoj ceni je drugotuženi platio prvotuženom predmetne autokranove, koja je osnovna privredna delatnost prvotuženog. Po potrebi će se utvrditi i druge činjenice na koje ukažu parničari u sporu, zarad utvrđenja materijalne istine i odlučivanja o osnovanosti, odnosno neosnovanosti tužbenog zahteva.

Nakon što utvrdi sve bitne činjenice značajne za odlučivanje o tužbenom zahtevu, prvostepeni sud će ponovo odlučiti o tužbenom zahtevu i troškovima spora.

Ukinuta su i rešenja o troškovima spora, sadržana u stavu V izreke prvostepene presude i u tački 2. stav 2. izreke drugostepene presude. Rešenja o troškovima su ukinuta, jer odluka o troškovima spora u celosti zavisi od odluke o tužbenom zahtevu. Ponovno odlučivanje o troškovima spora podrazumeva i odluku o troškovima revizijskog postupka.

Predsednik veća – sudija

Stojan Jokić, s.r.